

**ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ТАЪЛИМ
ВАЗИРЛИГИ**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ИҚТИСОДИЁТ УНИВЕРСИТЕТИ

**Б.А. Исламов., Р.Х. Шодиев, Н.С. Исмаилова,
З.Т. Шодиева, Ғ.Л. Ёзиев**

ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР

*5231100 – “Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар
(минтақалар ва фаолият турлари бўйича)” таълим йўналишининг талабалари
учун дарслик сифатида тавсия этилган*

ТОШКЕНТ – IQTISODIYOT – 2019

Исламов Б.А., Шодиев Р.Х., Исмаилова Н.С., Шодиева З.Т., Ёзиев Ғ.Л. Халқаро иқтисодий муносабатлар. Дарслик. – Т.: IQTISODIYOT, 2019. – 262 б.

Замонавий жаҳон ҳўжалигида глобализация ва интеграция жараёнлари чуқурлашиб бораётган бир пайтда халқаро иқтисодий муносабатларни ривожлантиришнинг устувор йўналишларини аниқлаб олиш муҳим вазифаларимиздан бири ҳисобланади. «Рақамли иқтисодиёт», «Интернет иқтисодиёт» каби янги тушунчаларнинг жаҳон ҳўжалигида пайдо бўлиши жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар фанини янада чуқурроқ ўрганишимизга муҳим асос бўла олади.

Ушбу дарслик «Жаҳон иқтисодиёти ва Халқаро иқтисодий муносабатлар» йўналиши бўйича таҳсил олаётган олий таълим муассасалари талабалари, мустақил илмий изланиш олиб боровчилар, аспирант, магистрант, илмий ходимлар, шунингдек, академик лицей ва коллеж ўқувчилари учун мўлжалланган.

Определение приоритетных направлений развития международных экономических отношений является одним из нашей задачи во время расширения процессов глобализации и интеграции в современном мировом хозяйстве. Один из оснований изучения предмета «Мировая экономика и МЭО» возникновение понятий «Цифровая экономика» и «Интернет Экономика» в мировом хозяйстве.

Данный учебник подготовлен для студентов, обучающихся в учреждениях высшего образования, а также аспирантов, независимых исследователей, магистрантов, научных сотрудников, учеников лицеев и колледжей.

Determination of priority directions of international economic relations development is one of our tasks in the expansion of integration and globalization processes in modern world economy. The occurrence the terms as “Digital economy” and “Internet economy” in world economy one of the reasons for studying the subject of “World economy and International economic relations” is.

The tutorial is prepared for students enrolled in higher education institutions, master degree students, aspirant degree students, scientific researchers, independent scientific researchers, students of lyceum and colleges.

Масъул муҳаррир

Такризчилар:

А.А. Исажанов – Ўзбекистон халқаро ислом академияси Халқаро иқтисодий муносабатлар кафедраси профессори, и.ф.д.

Ш.О. Шарифхўжаев – ЖИДУ Жаҳон иқтисодиёти ва халқаро иқтисодий муносабатлар кафедраси мудири, и.ф.д.

ISBN 0000000000

МУНДАРИЖА

	КИРИШ.....	5
I боб.	ХАЛҚАРО ИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ТИЗИМИДА ХАЛҚАРО МЕҲНАТ ТАҚСИМОТИНИНГ ЎРНИ.....	7
1.1.	Халқаро иқтисодий муносабатлар тушунчаси, моҳияти ва мазмуни.....	7
1.2.	Халқаро иқтисодий муносабатларнинг ривожланиш тенденцияси.....	10
1.3.	Жаҳон хўжалиги ривожланишида халқаро меҳнат тақсимотининг аҳамияти ва унинг турлари.....	13
1.4.	Мамлакатларнинг халқаро меҳнат тақсимотидаги иштироки ва унга таъсир этувчи омиллар.....	16
II боб.	ХАЛҚАРО САВДО НАЗАРИЯЛАРИ.....	22
2.1.	Меркантилизм ва классик назариялари (Меркантилистлар назарияси, «мутлақ афзаллик» назарияси, «нисбий устунлик» назарияси, ўзаро талаб назарияси).....	22
2.2.	Ишлаб чиқаришнинг турли омиллари ва ишлаб чиқариш омиллари учун нархларни тенглаштириш (Хекшер-Олин- Самуэлсон назарияси).....	29
2.3.	Леонтьев парадокси, унинг изоҳи ва у ҳақидаги замонавий тушунчалар.....	31
2.5.	Халқаро савдонинг замонавий назариялари.....	32
III боб.	ТАШҚИ САВДОНИ ДАВЛАТ ТОМОНИДАН ТАРТИБГА СОЛИШ ВА БОШҚАРИШ ЙЎЛЛАРИ.....	44
3.1.	Халқаро савдода давлатнинг роли.....	44
3.2.	Ташқи савдони давлат томонидан тартибга солишнинг тарифли усуллари.....	45
3.3.	Тариф сиёсатининг асосий кўринишлари.....	46
3.4.	Тарифли бошқарувнинг афзаллик ва камчиликлари.....	52
3.5.	Ташқи савдони тартибга солишнинг нотариф усуллари.....	54
3.6.	Ўзбекистоннинг ташқи савдо сиёсати.....	60
IV боб.	ЖАҲОН ТОВАРЛАР ВА ХИЗМАТЛАР САВДОСИ.....	64
4.1.	Жаҳон товарлар савдоси.....	64
4.2.	Жаҳон хизматлар савдоси.....	72
4.3.	Савдо сиёсатининг принциплари ва воситалари.....	79
4.4.	Жаҳон товарлар ва хизматлар бозори.....	86
V боб.	ИШЧИ КУЧИ ХАЛҚАРО МИГРАЦИЯСИ.....	94
5.1.	Халқаро миграция турлари.....	94
5.2.	Микдор кўрсаткичлари.....	97
5.3.	Миграция кўлами.....	98
5.4.	Иммиграция йўналишлари.....	101
5.5.	Миграцияни назорат қилиш воситалари.....	103
5.6.	Иммиграцияни тартибга солиш.....	104
5.7.	Реэмиграцияни рағбатлантириш.....	108
VI боб.	ХАЛҚАРО КАПИТАЛ МИГРАЦИЯСИ.....	112